

מאמרי חסידות

מאמר ד"ה

להבין ענין תורה ותפילה

מכ"ק אדמו"ר הזקן

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

המאמר מאד מוקדם

ונראה שהוא משנות

תקנ"ז – תקס"א

יו"ל לראשונה מכת"י מעתיק

כ"ח טבת תשפ"א

נערך ע"י עקיבא שבריק

*Spreading the waters from the spring of the
Holy Baal Shem Tov requires much
time, effort and great detail.*

We need your financial support.

*To donate via paypal please use the link
below:*

לתרומות והנצחות

<http://paypal.me/ashavrick>

Akiva Shavrick

aShavrick@gmail.com

מאמר להבין ענין תורה ותפילה

מכ"ק אדמו"ר הזקן

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

להבין¹ ענין תורה ותפילה, על פי מאמרם זכרונם לברכה, מה הנשמה ממלא את כל הגוף, אף הקדוש ברוך הוא כו'. הנה ענין התפשטות הנשמה בגוף, האיך הוא, כי הם תרי הפכים, גשמיות ורוחניות, יובן, כי יש בזה שני ענינים, בחינת השתלשלות, ובחינת דילוג. כי התחלת התפשטות, הוא מבחינת חכמה שבנפש, ראשית הגילוי והתגלות בחינת חכמה, הוא במוח גשמי. והגם שהמוח גשמי, אינו ערך לבחינת חכמה, וזהו שינוי ממהות למהות, עם כל זה, מוכרח הוא, שלפי מזגו והרכבתו, יש בו איזה דוגמא או דוגמא דדוגמא להמוח. והראיה, שניקב קרום של מוח בכל שהוא, טרפה. ובודאי הוא, שהטעם הוא, שמחמת פגימת הכלי, לא יהיה מקום להחזיק האור. וזה נקרא בשם אור וכלי. למעלה, הוא על דרך משל, מהתעבות האור, נעשה הכלי.

וכן על דרך זה בבחינת העין, שבה התפשטות כח רוחני מבחינת חכמה, ראיית השכל. והאיך יהיה יוכל לראות בגשמיות, והעין גשמי בעצמו אינו רואה. אלא על כרחך, צריך לומר על דרך זה הנזכר לעיל. וכן בכל החושים, כמו טעימת החיך מתיקות כו', כמו שמבואר מקום אחר. והנה, בבחינת הרוחני בעצמו, דהיינו מבחינת חכמה ולמטה, התגלות הנפש, שייך גם כן בחינת מעלה ומטה. אך שזה נקראת בשם השתלשלות, על דרך משל, אדם רב שכל, שמסביר שכל קטן לפחות ממנו. הגם שמבחינתו התחתונה, עדיין הוא בחינת מקיף להשכל קטן, עם כל זה, שכלו של קטן, הוא מעין שכלו של גדול, כשלשלת הקשורה זה בזה. ששלשלת התחתונה, יש לה קצת אחיזה לעליונה.

ועל דרך זה, יש בנפש, עשר ספירות. בחינת חכמה בינה דעת, במוחיך. ובחינת חסד גבורה תפארת, בלב. ונצח הוד יסוד, בבחינת תנועות וכח המעשה שבאברי הגוף. ובזה, שייך בחינת מעלה ומטה. כי הרוחניות שבמוח, הוא במעלה יותר, על בחינת הרוחניות שבלב. הגם שאינו בבחינת מקום וגבול גשמי, כידוע, בהי דעייל נפק, כמו שמבואר במקום אחר, עם כל זה, הוא כנזכר לעיל. וזהו תלת שליטין אינון, מוחא וליבא וכבדא. כי כבדא, הוא בחינת דם שבנפש, להחיות בשר הגוף, בחינת נצח הוד

¹ המאמר נדפס כאן לראשונה מכתב יד מעתיק.

יסוד, כח המעשה. אך בחינת הרוחניות, הוא מוחא וליבא, כי עיקר המנהיג, הוא ליבא, מקום המדות חסד גבורה תפארת. ומקורם, הוא בחינת חכמה בינה דעת שבמוחין, כמו שכתוב, ובדעת חדרים ימלאון.

אך, בחינת רצון שבנפש, הוא בבחינת מקיף על הגוף כולו, בשוה. וזה נקראת בשם הלבשה, ולא בשם התייחדות, במזג והרכבת אברי הגוף, כי אין שום כלי שיכיל. והראיה, עצם הגולגולת, שהוא רומז על בחינת הנזכר לעיל, שניקב, כשרה. כי אין זה חסרון נגדו, שיהיה מניעת הלבשה. והרצון, הוא בכל בשוה. למשל, הרצון שבעשיה, הוא אותו הרצון שבמוח ולב, ואינו בבחינת מעלה ומטה, כמו שאר בחינות הנזכר לעיל. והנה למשל, כשעושה איזה פעולה גשמיית, יש בזאת העשייה, כל העשר ספירות. כי מחמת שהשכיל בשכלו, נתהווה החמדה והתשוקה בלב. וגמר הרצון, בעשיית הכלי. וזהו שְׁכָל המדות וחיותם, אך הרצון, הוא למעלה מחיות. והנה, אנו רואים, התחלקות הפעולות עד אין קץ. על כן, מוכרח, שגם בשרשו בלב, יש כל הבחינות, כי הלב הוא עיקר המנהיג. אך שָׁם, הוא אינו ניכר כח אחד בפני עצמו. דהנה במדת אהבה שבלב, יש גם כן כמה בחינות, כמו למשל, אהבה לעשות צדקה וחסד עם רעהו, וזהו בחינת חסד שבעשיה. ואהבת איש לחבירו, הוא בבחינת רוחני יותר, כי הוא בלי אמצעות הכלי. וכן על דרך זה, בכל הבחינות, כמו גבורות אכזריות כו'. ומבואר הוא, ענין הביטול במקורם, לגבי כח הפועל שבנפעל. ולגבי הרצון, אינו בבחינת תפיסת מקום כלל.

והנה על דרך זה, הקדוש ברוך הוא ממלא את כל העולם, בחינת ממלא כל עלמין, כל הנקרא בשמי לכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, בחינת בריאה יצירה עשיה. ובבחינת הנזכר לעיל, הוא בחינת נודע בשערים בעלה, כל חד וחד לפום מה דמשער בלביה. וזו היא בחינת התפלה, להעמיק שכלו ותבונתו, בענין התהוות העולמות וחיותם, ממטה למעלה, האיך הוא ענין הביטול, כמו שמבואר במקום אחר. ויתבונן מעולם העשיה, שזה יותר קרוב אלינו, כי בעשיה יש גם כן כל העשר ספירות. והענין הוא, דאיתא, שתמליכוהו בשמים ובארץ ובארבע רוחות העולם, וזהו ששה קצוות, ששה ימים, והם המדות. והעיקר, הוא בחינת חסד גבורה תפארת, כמבואר, כי בבחינת חכמה בינה דעת, הוא מקבל משלמעלה ממנו, ובבחינת נצח הוד יסוד, הוא משפיע לתחתונים.

והנה יש ארבע בחינות, דומם צומח חי מדבר. ומתחילה, הוא צריך להפשיט מגשמיות, כמו שנתבאר, כי מהתעבות האור וכו', משמרי האופנים וכו'. ונקרא רוחניות כל דבר, בשם גשם הדבר ההוא. והנה בחינת רוחניות שבבחינת דומם וצומח, הוא בחינת עשיה שבעשיה, בחינת נצח הוד יסוד שבעשיה. ורוחניות שבבחינת חי,

הוא בחינת יצירה שבעשיה, חסד גבורה תפארת שבעשיה. דהיינו שהבהמות יש להם מדות אהבה ושנאה, כידוע. ובחינת הרוחניות שבבחינת חי מדבר, הוא בריאה שבעשיה, חכמה בינה דעת שבעשיה, ואדם עליהם בראת. וצריך להתבונן ענין התחלקות פרטי הנבראים וצמחים. יש ארץ מגדלת תבואה כו', כמבואר במקום אחר, למה זאת כך, וזאת כך.

אך הענין, שעל כל דבר יש מלאכים ומזלות. ואותיות שם המלאך, מורה על שפעו. וְשֵׁם אֵל שְׁבֹסוּפוּ, כמו מיכאל וגבריאל, מורה כו', כמבואר במקום אחר הכל בארוכה, קָבוּ וכו'. והנה, מהתחלקות המדות שלמטה, כמו למשל, אש בוער, ומים מכבה אש, וצריך להיות לזה שורש. ושורשם, הוא בחינת שר של אש, ושר של מים. וזהו למשל, כח המעשה שבעשיה. והנה יש הרבה עשיות, כמו למשל, כח הגשמי שבעשיית היד, יכול להתפשט בכמה עשיות. ושורשם ומקורם למעלה, הוא בחינת חסד וגבורה. כי אותם השרים בעצמם שבעולם העשיה, הם ביצירה נקראים מיכאל וגבריאל. ולמעלה יותר, בשם דק יותר. והכל הוא מהתפשטות חסד וגבורה, כמו במשל הנזכר לעיל, שיש כמה אהבות. כי קודשא בריך הוא, נקרא ליבא דכל עלמין דייקא. והמקור לזה, הוא בחינת חכמה שבעשיה. וכל זה הוא בחינת ורוח החיה באופנים, ונקרא בשם ממלא כל עלמין.

אך, שרשא ומקורא דכל מקורין, הוא בחינת אדני, אדון כל המעשים. כי הנה כתיב, מה רבו מעשיך ה', כולם בחכמה עשית. כי ענין מה רבו מעשיך, הוא ענין התחלקות פרטי הנבראים עד אין קץ, הוא בחינת כולם בחכמה עשית. כי בחינת חכמה, מקורה דכולהו עלמין. וזהו כי עֲמָךְ מקור חיים, דהיינו עֲמָךְ, שהוא ענין סובב כל עלמין, בטל במציאות מקור חיים. כי קמיה, כחשיכה כאורה, מעלה ומטה שוים. רק בְּאוֹרְךָ, רצה לומר, אחר ההתפשטות הזיו, נראה אור. כי יש בחינת אור, ובחינת מאור, וזהו יוצר המאורות. וזהו כי אֵל ברוך גדול דעה הכין ופעל זהרי חמה, דהיינו זהרי, הוא ענין התגלות העולמות, מקורם, מבחינת גדול דעה. כדכתיב, בדעת חדרים ימלאון. ומקורו דכל מקורין, הוא בחינת אֵל ברוך, הוא בחינת אֵל אלקי הרוחות לכל בשר.

הגם כי שֵׁם כתיב גם כן, כי הוא לבדו וכו', עם כל זה, הוא בבחינת מעלה ומטה שוים, כחשיכה כאורה, וזהו בחינת אחד. דבחינת אחד, שייך, אחר שיש כמה עולמות ופרטי הנבראים, ועם כל זה, הוא אחד. אך, איהו בעצמותו ומהותו, קודם הבריאה, שהוא למעלה מבחינת סובב כל עלמין, בחינת יחיד חי העולמים. וזהו בחינת המלך המרום לבדו מאז, הוא קודם בריאת עלמין, שם לא שייך בחינת מעלה ומטה שוה, מייך נוקבין ומייך דכורין.

והנה, בחינת התפלה, הוא ממטה למעלה. שיתבונן באריכות, ענין ביטול העולמות וכל הנבראים, בבחינת בריאה יצירה עשיה. וזהו ענין השירה שהמלאכים אומרים, וכולם משבחים, את שם וכו', הגדול הגבור והנורא. כי אנשי כנסת הגדולה, מחמת בקיאותם מאד בענין הביטול, סדרו לנו בקיצור היותר אפשרי. כי המקור, הוא בחינת גדולה וגבורה וכו', ליבא דכולהו עלמין. וכולם הם ענין על פי ה' יחנו וכו', על מימרא דה' שראן כו', יחנו. ויסעו, הוא ענין השגחה פרטית וכו'. וזהו נודע בשערים בעלה. בעלה, הוא ענין סובב כל עלמין, נודע ונתחבר אליו, לכל חד וחד, לפום שיעורין דיליה, הגם שהשגתו הוא בבחינת קטנות מאד.

דהנה כתיב, אין מזל לישראל, וירם קרן לעמו וכו'. כי ענין כל העולמות והמלאכים, הם חיצוניות העולמות, אברים דשכינתא, אזני ה' וכו', כמו שכתוב, ומי בכל מעשי ידיך כו', כמו שמבואר במקום אחר. אבל ישראל, הם פנימיות העולמות. ומקורם, הוא מבחינת סובב כל עלמין. והגם שבבחינת סובב, איתא בזהר, איהו תפיס בכולהו עלמין, ולית מאן דתפיס ביה, כי אינו בבחינת ממלא כל עלמין, כמו שמבואר במשל, עם כל זה, יכול איש הישראלי לעזור, בבחינת מייך נוקבין שלו, בתפילתו, מייך דכורין מבחינת סובב כל עלמין, כי רוח אייתי רוח ואמשיך רוח. וזהו בחינת מעלה נשיאים מקצה הארץ ברקים למטר עשה, שהוא העלאת מייך נוקבין. וזהו כל אשר חפץ בה המלך ונקראה בשם.

וזהו מאן דאתרעי ביה כו', למשל, אהבת איש לרעהו, מחמת שמעורר אהבה בלבו לחבירו, כן נתעורר גם כן בלב חבירו אליו, וזהו בחינת כמים הפנים לפנים כו'. וזהו מחמת התערבות החיות, איש ברעהו. וזהו אית רצון ואית רצון. כי זהו רצון דלמטה, מחמת חכמה בינה דעת, נתעורר התשוקה והרצון מלב והתגלות בחינת מייך דכורין, הוא רצון דלתתא, נגדו יתברך, וזהו בחינת ליחדך באהבה כו'.

אבל בחינת התגלות רצון העליון, שהוא בחינת אנכי מי שאנכי, שהוא בחינת שבועות, הוא מלמעלה למטה, בלתי אפשרי לקבל בחינת הנזכר לעיל, כי אם על ידי התורה. כי הנה איתא, בעשרה מאמרות כו', יהי אור, תדשא הארץ כו', שהוא ענין צירופי אותיות, המשכות, התגלות. והתורה ניתנה בעשרת הדברות, וזהו עשרה מאמרות. כי התורה אינו בבחינת בריאה, כי התורה, למעלה, ענין אסור ומותר, הוא השורש לבחינת חסד וגבורה, בתכלית היחוד עמו יתברך, בעצמותו ומהותו. וזהו, כל האומר אין לו אלא תורה, רצה לומר, כמו שהיא בגשמיות, אפילו תורה אין לו. רק, מקודם, צריך להיות ענין התפלה, לצאת ממהותו, בבחינת מי לי בשמים וכו'. ואחר כך, הקדוש ברוך הוא יושב ושונה כנגדו, מלמעלה למטה, ודי למבין.